

РИЗИК РЕПУТАЦІЇ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ

Колесник О.О.

старший викладач кафедри економіки та
моделювання ринкових відносин

Козлова М.Д.

студентка 1(СК) курсу, напрям підготовки «Фінанси та кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Репутація комерційного банку, як і будь-якої іншої компанії, формується на основі досвіду взаємодії з клієнтами, персоналом, власниками, представниками державних органів влади та іншими учасниками економічних відносин. Репутація завжди була соціально значущим поняттям. Особливо на сучасному етапі, коли йде мова про загострення ендогенних та екзогенних факторів функціонування банків, особливої актуальності набуває питання підтримки довіри клієнтів до банківських установ.

Загальні й спеціальні підходи до оцінки та управління ризиком репутації банків розглянуто у роботах таких вітчизняних і закордонних авторів, як Біляків А. В., Нельсон В.С., Хенни В. Г., Соня Б. Б., Катрин С., О.І. Барановський, Т. А. Васильєва, В. В. Вітлінський, Правда Л.С., С.О. Дмитров, Л. О. Примостка, Т. С. Смовженко тощо, а також у рекомендаціях Базельського комітету з банківському нагляду й у нормативних матеріалах Національного банку України.

Метою дослідження є більш глибоке дослідження економічної суті ризику репутації та аналіз інструментів управління, які будуть найбільш ефективними в процесі попередження та нівелювання наслідків цього ризику.

Довгий час питанню репутації приділялася недостатня увага в загальній системі управління ризиками, що було пов'язано з низьким впливом цього чинника на фінансові показники, і перш, за все прибуток і рентабельність. Крім того, діяльність комерційних структур розглядалася в короткостроковій перспективі, при цьому стратегічна перспектива в кращому випадку тільки декларувалася через жорстку необхідність вижити. У сучасній ситуації, коли триває відкликання ліцензій у ряду кредитних організацій, значимість репутаційних ризиків різко зростає.

Причини відкликання ліцензій багатьох банківських установ приблизно однакові: недотримання банківського законодавства, нормативних актів НБУ, недостовірність звітних даних і ряд інших. Виявлені факти недобросовісної банківської діяльності негативно впливають на репутацію банківської системи

в цілому. Кредитори і вкладники стикаються з можливістю виникнення реальної загрози, якщо банки залучені до проведення сумнівних операцій. У клієнтів виникає побоювання опинитись в ситуації, коли банки будуть нездатні виконувати вимоги за грошовими зобов'язаннями. Незадовільна якість активів призводить до неможливості формувати достатній грошовий потік, що в свою чергу може викликати кризу ліквідності. У тому випадку, якщо банки приховують своє реальне фінансове становище і недостатній рівень капіталізації, надають недостовірну звітність доцільно використовувати термін негативна репутація. Але така репутація може бути сформована не тільки через фінансові проблеми. Наприклад, участь банків в публічних скандалах, негативна інформація незадоволених клієнтів в ЗМІ призводить до різкого зростання репутаційних ризиків, при цьому подальше існування банку також ставиться під сумнів через відтік приватних і корпоративних клієнтів.

Всі фактори, які впливають на виникнення цього ризику, можна розділити на дві групи: об'єктивні і суб'єктивні. Перша група чинників впливає з практики банківського бізнесу і пов'язана з протиправною діяльністю, невиконанням договірних зобов'язань.

Друга група факторів обумовлена конфліктом інтересів між основними стекхолдерів – власниками, клієнтами, контрагентами, службовцями, регулюючими органами. Саме другої групи чинників тривалий час приділялася недостатня увага, не дивлячись на те, що міжособистісні взаємини відіграють надзвичайно важливу роль в управлінні репутаційні ризики і потрібне створення ефективного механізму, що дозволяє на постійній основі здійснювати моніторинг і регулювати конфлікт інтересів. У практиці зарубіжних банків приділяється все більша увага побудови оптимальної системи взаємодії із зацікавленими сторонами. У зв'язку з цим одним з обговорюваних питань є зміна «джерела» влади. Якщо до недавнього часу фінансові ресурси давали можливість управляти всіма процесами в інтересах власників банків, то сьогодні на перший план виходить новий ресурс управління – це інформація.

З'явилися засоби інформаційного обміну, доступні всім, і кожен з економічних контрагентів отримав можливість впливати на діяльність кредитної організації шляхом висловлення свого ставлення, наприклад, в соціальних мережах. Свобода передачі інформації, в тому числі негативної, зробила банківську діяльність надзвичайно чутливою до громадської думки. Одним із сучасних напрямків захисту репутації банків і інтегрування цих видів ризиків в структуру ризик менеджменту є розробка єдиної системи GRC : Governance – керівництво, Risk management – управління ризиками, Compliance – відповідність. Якщо перші два компоненти не є новим для корпоративного управління в українських банках, то система комплаєнс-менеджменту представляє відносно новітню технологію управління. Найбільш вдалою на наш погляд, визначення комплаєнсу дає Правдава Л. [2, с. 8]: «...комплаєнс – це, власне, етична поведінка, законслухняність. Комплаєнс у банківській сфері, по суті, є усвідомленим прагненням до відповідності банківської діяльності законодавчим і нормативним вимогам, встановленим правилам і процедурам, кодексам і стандартам». Ця система заснована на принципах Базельського комітету з банківського нагляду. В рамках даного документа корпоративне управління розглядається як система взаємодії між керівниками організації, Радою директорів, акціонерами та іншими зацікавленими особами. Одна з

функцій корпоративного управління полягає в адекватному управлінні ризиками на основі інформаційної інтеграції служби управління ризиками, комплаєнс контролю і внутрішнього контролю. Питання довіри є ключовими при управлінні репутаційних ризиком. Ми вважаємо, що дієвий механізм повинен бути спрямований не стільки на запобігання цього виду ризику, а на формування довірчих відносин в рамках банківського бізнесу. Довіра будується, перш за все, на інформаційної відкритості та транспарентності. Саме тому прозорість розглядається як один з принципів належного корпоративного управління.

У вітчизняній практиці ризик втрати ділової репутації пов'язується, в першу чергу, зі збитками кредитної організації. Зарубіжний досвід показує, що ділова репутація – це важливий фактор, що впливає на капіталізацію і ринкову вартість, тому багато банків беруть участь у Глобальному індексі корпоративної репутації, рівень якого багато в чому визначає їх ринкову вартість.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо корпоративного управління в банках України: Постанова Правління Національного банку України від 28 березня 2007 р. № 98 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2008. – № 12.

2. Правдива Л. Удосконалення корпоративного управління в банках та управління комплаєнсризиком / Л. Правдива // Вісник НБУ. – 2011, липень. – С. 10–13. – Бібліогр. : с. 10

3. Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України, затвердженого постановою Правління НБУ від 29.12.14 року № 867// Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2014. – № 1.